

TED ANKARA KOLEJİ ÖZEL LİSESİ

TÜRKÇE A1 DERSİ UZUN TEZİ

“YABANCILAŞAN NERMİN”

Öğrencinin Adı Soyadı: Selene GÖZEN

Öğrencinin Numarası: D1129-0098

Öğretmenin Adı Soyadı: Fatma UĞUR

Sözcük Sayısı: 3.718

Araştırma Sorusu: Leyla Erbil'in "Tuhaf Bir Kadın" adlı romanında yabancılaşma odak figürün hangi ilişkileri yoluyla işlenmiştir?

İÇİNDEKİLER

Öz.....	3
1)Giriş.....	4
2)Aile.....	5
a.Ane.....	5
b.Baba.....	6
3)Arkadaşlar.....	7
a. Kız Arkadaşlar.....	8
b. Erkek Arkadaşlar	9
i. Halit	9
ii. Haluk	9
iii. Haydar	10
4)Bedri	11
5)Sonuç.....	14
Kaynakça.....	16

ABSTRACT (ÖZ)

IB Programının Türkçe A1 kapsamında hazırladığım tez çalışması için çağımızın en büyük sorunsallarından "Yabancılaşma" yı seçtim. Sistemlerin insanı bilinçsizleştirdiği, kendi istediğini yarattığı ve bunun doğal sonucu olarak insanın kendine ve çevresine yabancılaştığını düşündüğüm için bu konuyu seçtim. Yabancılaşmanın, Leyla Erbil'in "Tuhaf Bir Kadın" adlı romanında odak figürün yaşadıkları yoluyla işlendiğini gördüm. Çalışmamı, odak figür Nermin'in, içinde bulunduğu koşulların doğrularını reddeden kendine çıkış yolları arayan durumu üzerine oturttum. Nermin'in çıkış yolunda bulunan yan figürleri, bunların Nermin üzerindeki etkilerini inceledim. Bunları "Anne", "Baba", "Kız Arkadaşlar", "Erkek Arkadaşlar" ve "Bedri" başlıkları altında değerlendirdim. Böylece sistemin insanı kendine yabancılaştırdığını, bu duruma karşı ne denli mücadele verilirse verilsin yabancılaşmanın engellenemeyeceği sonucuna ulaştım.

Sözcük Sayısı: 107

TUHAF BİR DÖNGÜ

1)Giriş

Leyla Erbil, "Tuhaf Bir Kadın" adlı romanında çağdaş yazarların dolaylı ya da doğrudan en çok üzerinde durdukları "yabancılaşma" sorunsalını işlemiştir. Yazar, bunu ortaya koyarken bir aileyi odağa almış; odak figürü de bu aile ortamında, diğer figürlerle yaşadığı ilişkiler yoluyla yansıtmıştır. Yazar, odak figürün var oluşunun temelini aile ortamında attıktan sonra onu dış dünyaya da taşımış, aile içinde yaşadıklarının etkisini diğer ortamlarda ortaya koyduğu eylemleriyle göstermiştir. Ailenin tek çocuğu olan odak figür Nermin; "Kız", "Baba", "Ana" ve "Kadın" adıyla dört bölümden oluşan bu romanda "Kız" ve "Kadın" bölümlerinde anlatılmıştır. Adı geçen bölümlerde ailenin her bireyi, kurguda ortaya konanları kendi bakış açılarından ve kendi yorumlarıyla anlatmışlardır. Bu anlatım yoluyla birinci kişi ağızlarından yazılmış bu romanda okurlar figürlerin duygu ve düşüncelerine doğrudan ulaşabilmekte; sosyal yaşamlarına, aile içi ve aile dışı ilişkilerine dair bilgi edinebilmektedirler. Romanın odak figürü Nermin "Kız" bölümünde, kendi halinde, muhafazakar, emekçi bir ailenin genel düzene direnen kızı olarak tanıtılmıştır. Odak figür o günün yaşam algısına göre, kadın aday bir genç kız olarak kendisinden beklenen ölçütlerde davranmaya direnmektedir. Nermin'in, Freud'un Totem ve Tabu'sundan Dostoyevski'nin Suç ve Ceza'sına kadar hatta yasaklı siyasi kitaplar okumaktadır ve şiir denemeleri vardır. Bu donanımı ve derinliği onun özgür ruhlu ve yeni düşüncelere açık olduğunu göstermektedir. Nermin, gerek ailesiyle gerek de dışarıyla ilişkilerinde, genel algının dışında kalmış, "Tuhaf" sıfatıyla anılmasına neden oluşturacak eylemler-seçimler- ortaya koymaktadır. Odak figür Nermin romanda iki bölümde anlatılmakta, böylece çevresine ve kendine yabancılaşma süreçleri neden sonuç bağlarıyla değerlendirebilmektedir.

Odak figür Nermin'in "yabancılaşması"nın incelendiği bu tez çalışmasında, yabancılaşma olgusu neden ve sonuçlarıyla değerlendirilecektir. Değerlendirme, odak figürün var oluşunun temellerinin atıldığı aile içi ve dış çevreyle ilişkileri genel başlıklarında yapılacak; aile içi ilişkileri Nermin'in annesi ve babasıyla çatışmaları üzerine yapılanacaktır. Aile içi ilişkilerinde odak figürün annesinin baskıcı ve inciten tutumlarına, bu nedenle yaşadığı güven eksikliğine; sevgi beslediği halde bunu gösteremediği babasıyla iletişimsizliğine, babasının karşılayamadığı beklentilerine derinlikli yer verilecektir. Bu nedenle tezin "Aile" başlığında

anne ve babasıyla çatışmalarının yer aldığı "Kız" bölümü değerlendirilecektir. İkinci olarak da Nermin'in yabancılaşması kendi doğruları ve seçimleriyle yaratmaya çalıştığı ev dışındaki dünyasında diğer figürler ile çatışmaları odağında incelenecektir. Odak figür Nermin'in hayatında her yan figürün farklı bir yeri ve etkisi bulunduğu için, bu bölümler "kız arkadaşları", "erkek arkadaşları" ve Bedri'yle yaşadığı evlilik ilişkisi başlıklarında değerlendirilecektir. Bu incelemelerin sonucunda odak figürün, değer yargılarının uyuşmaması ve beklentilerin farklılığı yüzünden kendine ve yaşama yabancılaşması, süreçleriyle ortaya konacaktır. Odak figür Nermin'in yürütemediği evliliğinin ardından hiçbir yere ait olmadığı, yıllar boyunca çevresine yabancılaştığı görülecektir.

2)Aile

Nermin; erkek evlatlarını kaybetmiş ev hanımı bir anne ile denizci bir babanın tek çocuğudur. Bu kayıptan yapıtın sadece "Baba" bölümünde söz edilmektedir, "*Oğlum var mı? Oğlum sarı oğlum öldü müydü benim?*" (Erbil,134). Nermin'in babası işinden dolayı uzun süreler evinden ve ailesinden uzakta kalmıştır. Babanın yokluğunda Nermin, annesiyle daha çok zaman geçirmek zorunda kalmış; bu süreçte annesi, Nermin'in hayatına karışmış, onu kendi istediği yaşam algısını kabul etmeye zorlamıştır. Küçük farklar olsa da annesi gibi babasının da Nermin'den beklentileri bulunmaktadır.

a.Anne

Nermin'in ailesi özellikle annesi muhafazakâr bir yapıya sahiptir ve dinine bağlıdır. Annesi, Nermin'in dine kendi ölçütlerinde inanmasını ve dinin buyurduklarını yerine getirmesini istemektedir. Ayrıca, onun sessiz, sakin, uysal bir yaşam sürmesini, ev dışında çok zaman geçirmemesini beklemektedir. Ailesinin beklentileri ve istekleri birbirinden fazla olan Nermin bu yüzden onlarla anlaşamamaktadır. Bu çatışmanın ve iletişimsizliğin temelinde Nermin'in istemediği bir yaşama zorlanması ve inançlar yer almaktadır. Annesine göre hayat ibadet edip, evde yemek yapıp iyi bir eş olma görevini yerine getirmekten, toplumda saygın bir yer kazanmaktan ibaret iken Nermin için bunlar yeterli görülmemektedir. Annesi, Nermin'in hayatını, yaptıklarını, dışarıda gezmesini, namusunu kirleten ayıplanacak bir durum olarak yorumlamaktadır. Uyuşmayan beklentiler ve farklı yaşam görüşleri Nermin ile ailesinin arasını açmakta, anne kız ilişkisi arasında büyük bir boşluk oluşmaktadır. Bu durum Nermin'i yalan söylemeye itmektedir. Sık sık yolunu düşürdüğü Lambo'ya ailesinin haberi olmadan gitmekte,

kız arkadaşlarıyla dışarı çıktıklarında ya da çaylara gittiklerinde de annesine “*okulda ders var*” yalanını (Erbil, 25) söylemektedir. Nermin böylece arkadaşlarıyla beraber evdekilerden habersiz doğrularını kendi yarattığı bir hayat kurmuştur. Ailede çatışmalar en çok annesiyle arasında yaşananlar üzerinedir. O nedenle en çok annesiyle yabancılaşmıştır.

Bir gün evde annesi Nermin’e Müslüman birinin yerine getirmesi gereken gusül abdestini alıp almadığını sormuş, Nermin de annesine “aldım” diye yalan söylemiştir; fakat annesi kızının abdest almadığını anlamıştır. Bunun ardından hakaretler sıralayıp, ona güvenmediğini, ondan toplumun birçok şeyi yapmasını bekleyeceğini söylemiş ve en sonunda da ona tokat atmıştır. Annesinin Nermin’e şiddet uygulaması sağlıklı bir anne kız ilişkisine sahip olmadıklarını göstermektedir. Nermin bu uzaklaşmayı umursamaz bir tavırla, odasına gidip kitap okusa bile aslında içten içe bu duruma çok üzülmiştir. Lambo’da tanıştığı arkadaşı Halit’e dertlerini, “*annesinin diktatörlüğünden, geçimsizliklerinden ve bir çeşit tutsak oluşunu, din baskılarını*” (Erbil, 21) üzümlere anlatmıştır. İlerleyen günlerde rüyasında insanlardan kaçarken annesini “*Korkma geliyorum*” diyerek ona gelmesini ve ona bir bayrak aldığını görmesi (Erbil, 31) Nermin’in hayatında anne rolünün eksikliğini hissettiğini ve ona özlem duyduğunu göstermektedir.

Kurgunun “Kız” bölümünde Nermin, annesine karşı yaşadığı yabancılaşmanın ve birbirlerinden uzaklaşmalarının nedenini kendisi de çözememektedir ve Halit ile kaçmadan önce annesine sarılıp, ona her şeyi anlatmak istemiştir, “*Ne olmuştu bize? Benim anneme, o beni küçükken koynundan ayırmayan, ya o ölürse diye uyanıp her gece soluğunu dinlediğim anneme ne olmuştu...*” (Erbil,87). Böyle düşünmesine rağmen annesiyle konuşmamış ve annesine yakınlık göstermemiştir çünkü annesi ile bağları neredeyse kopma noktasına gelmiştir. Bu yüzden kaçma planına hala sadık kalmıştır. “*Sabırımı göstereceğim anama, arkamdan daha çok ağlasın*” (Erbil,87) diyerek annesine olan kızgınlığını dile getirmektedir. Evden uzaklaşıp kaçmayı planlasa da annesinin, Halit’in ona yazdığı mektubu okuyup planı öğrenince kaçışı gerçekleştirememiştir. Annesiyle yaşadığı iletişimsizlik ve yabancılaşma sonucunda ve bu olaydan sonra Nermin annesinin hiddetli davranışlarına bir kere daha maruz kalmıştır. Bundan sonra ilişkileri hiç düzelmeyecek biçimde derin bir yabancılaşma içine girmiştir.

b.Baba

Nermin, babası ile annesinden daha yakın bir ilişki içinde olmuştur. Yapıt boyunca annesi ile karşılıklı oturup hiç sohbet etmemiş olsalar da babası ile bunu pek çok kez yaşamışlardır. Hatta annesine hiçbir sevgi sözcüğü söylemezken babasına “babacık” diye hitap etmiştir. Nermin’de de her kızda olan baba düşkünlüğü gözlemlenmektedir fakat babasıyla da

uyuşmadıkları, zıtlastıkları konular bulunmaktadır. Babası kendisinden *"Hoş yobaz değilim ben, vermişim kızıma bu hakkı bir baba gibi Avrupalı, o sıralar giyerdi bir kara etek bir kara gömlek hep"* (Erbil,116) diye sözetmektedir. Nermin'in babası annesine göre daha açık görüşlü ve yenilikçidir. Kızının eğitimine önem vermektedir ve onu Avrupalı görüşlerle büyütmek istemektedir, fakat o da annesi gibi Nermin'in Allah'a inanmasını istemektedir. *"Allah aslımızı unutamız ister"* sözü leitemotive olarak tekrar edilmiş ve bu sözden babanın dini görüşleri hakkında bilgi edinilmektedir. Babası pek çok kez Nermin'i karşısına alıp "Allah var mı?" sorusunu sormuş fakat Nermin bu soruyu babası kendisi ölüm döşeğindeyken sorduğunda bile "var" cevabını vermemiştir. Buradan anlaşılmaktadır ki Nermin babasının da beklentilerini yerine getirememektedir ve Allah'a karşı inançsızlığı Nermin ile babasının anlaşamamalarına neden olmaktadır. Nermin'in babası bu durumdan kendini sorumlu tutmuştur *"Yetiştirememişim istediğim gibi evladımı, yetiştirememişim ekmek parası için boğuşmaktan denizlerle, gözetememişim yavrumu, kalmış temelli anasının eline, o da buna öğretmiş hamurışı, hesabışı, dantela..."* (Erbil,123). Bu inanç meselesi, Nermin ile babasının da arasını açmaktadır.

Nermin ile babasının anlaşamadığı bir diğer konu ise "işçi sınıfı" konusudur. Nermin'e göre işçi sınıfı işçiliğini bilmeli ve hiçbir işçi diğerinden daha lüks şartlara sahip olmamalı, aralarında "eşitlik" sağlanmalıdır *"Her vatandaş böyle yetmiş metrekairelik üç odaya, çiçekli küçük bir bahçeye sahip olsa, evlatlarını okutup dokutsa, iki üç kuruş da emeklilik aylığına konsa ne iyi olurdu değil mi?"* (Erbil,117). Babası ölüm döşeğindeyken et yemek istediğinde Nermin *"İşçisin sen baba, işçiliğini bil, sınıfına ihanet etmiş olursun baba..."* (Erbil,145) demektedir. Babası, kızının ona amele demesine ve et yemeğini kendisine çok görmesine içerlemektedir ve içten içe kızmaktadır, *"Koministlik büyüklere de her şeye de saygısızlık mıdır ha? ... Ne diye okuttum bunu, okuttum ki babasına pay versin, onu küçümsesin diye..."* (Erbil,145-146). Nermin kendi düşüncelerini açıkça belirtmektedir fakat düşünceleri babasının yaşam görüşüyle uyuşmamaktadır ve kızını bir komünist olarak görmektedir. Nermin ile uzlaşmadıkları konular baba kızın birbirinden uzaklaşmalarına ve birbirlerine yabancılaşmalarına neden olmaktadır. Babası, ölüme yaklaştığı son günlerinde ailesine onu evinde ölmesine izin vermedikleri için kızmaktadır. Ayrıca Nermin'e de dargın ve kızgın olduğu için hakkını helal etmemektedir.

3)Arkadaşlar

Roman kurgusunda odak figür Nermin için arkadaşları, evden çıkınca sığındığı liman niteliği taşımaktadır. Arkadaşlarıyla birlikteyken evdeki baskılardan kurtulmakta ve kendini

özgür hissetmekte, onlar tarafından kabul edilmektedir; fakat Nermin için iyi anlaşmak yeterli olmamaktadır. "*Ben insanlarda sevgili olmak için değil de arkadaşlık etmek için bile mertlik ararım...*"(Erbil,47). Karşısındaki insanın mert ve güvenilir olması Nermin için en önemli özelliklerden hatta olmazsa olmazlarındandır. Arkadaşlık ilişkilerinde samimiyet gözlemlense de içten içe yabancılik hissi de bulunmaktadır, çünkü Nermin insanları sözleriyle, davranışlarıyla daima tartmaktadır. Bu nedenle Nermin'in çevresi çok geniş değildir ve hemen arkadaş edinememektedir. Öte yandan Nermin, "Kız" bölümünde söz ettiği arkadaşlarına "Kadın" bölümünde hiç yer vermemiştir.

a.Kız Arkadaşlar

Romanın kurgusunda "Meral", odak figür Nermin'in üç kız arkadaşı içinden kendine en yakın duyumsadığı kız arkadaşıdır. Ne Ayten, ne de Kevser Nermin'e Meral kadar yakın olabilmektedir. Nermin'in, Meral'le yakın olmalarının temelinde güven duygusu yatmaktadır. İkisi de birbirleriyle sırlarını paylaşabilmektedirler. Nermin, Halit'le kaçacağını sadece Meral'e söylemekte, hatta koşullarından kaçmak için gideceği yere Meral'i de çağırılmaktadır. "*Çok iyi bir kız bu Meral, içi dışı bir...*"(Erbil,59). Meral'e göre de Nermin çok güvenilirdir. Meral hayatının en büyük sırrı olan bekaretini ağabeyi Bedri tarafından kaybetmesini yalnızca Nermin'e anlatmıştır. "*Anlatayım, birine anlatmalıyım.*"(Erbil,76). Nermin, Meral ile arkadaşlık ya da sırdaşlık yaptığı o yıllarda yabancıliğin etkisine uğramamıştır. Kaçacakken bile "onu bırakmaya kıyamıyordum" diyerek Meral'den ayrılmak istemediğini dile getirmektedir. Meral'in arkadaşlığı Nermin için çok önemlidir, çünkü Meral Nermin'in hep yanında olmuş ve ona destek olmuştur. "*Teşekkür ederim sana Meral... Sizler olmasanız ayakta duramazdım bugün.*"(Erbil,81). Meral, romanda odak figür Nermin'in gençlik yıllarında yabancılik duymadığı tek kız arkadaşıdır. Bu arkadaşlıkta Meral, Nermin'i olduğu gibi kabul etmiş, ikisi de birbirlerini hiç yargılamamışlardır. Böylece içtenlikli ve sağlam bir dostluğa sahip olmuşlardır. Romanın ilerleyen zamanında Nermin, Meral'in abisi Bedri ile evlendiği halde birbirlerine yabancılaşmamışlardır. Fakat kurgunun "Kadın" bölümünde Meral'den hiç söz edilmemesi, açık olmasa da birbirlerinden uzaklaştıklarının bir göstergesidir. Buna bağlı olarak bu yabancılaşmanın nedeni somut olarak romanda yer almamaktadır.

Nermin kaçmasına az kala zor günler geçirirken Meral dışında erkek arkadaşlarından Halit ve Haydar'a da teşekkür etmiştir çünkü erkek arkadaşları da Nermin için önem taşımaktadır.

b. Erkek Arkadaşlar

Odak figür Nermin'in erkeklerle kurduğu arkadaşlık ilişkileri kız arkadaşlarından biraz daha farklıdır çünkü Nermin'in erkeklerden beklentileri biraz daha yüksektir. Birinci sırada aradığı mertliğin yanında onları bir de bekâretini kaybedeceği varlıklar olarak görmektedir. Onlar Nermin için "zarı armağan edeceği" birileridir ve arkadaşlıktan böyle bir beklentisi bulunmaktadır. O erkeklerle öncelikle dostluk kurmak istemektedir, sevgili olmak Nermin için ön planda değildir. Halit, Haluk ve Haydar Nermin'in arkadaşlık kurduğu erkek figürlerdendir ve hepsi Nermin'in hayatında önemli bir yere sahiptir. Genel olarak Nermin'in hayatına giren bütün erkek figürler Nermin'i olgunlaştırmakta, ona siyasi ve sosyal gerçekleri göstermişlerdir.

i. Halit

Romanda odak figürün Lambo'da tanıştığı Halit, Nermin için en ön plandaki erkek figürdür. Onunla çok yakınlaşmıştır. Bu yakınlık Nermin'in kurgu boyunca Meral dışında birine dertlerini anlatacak düzeydedir. "*Başım dönerek anlatıyor anlatıyor anlatıyordum. Meral'le dertleşircesine en saklı şeylerimi...*" (Erbil,21). Nermin, Halit'e karşı yabancılık çekmemektedir. Halit kurgunun ilerleyen bölümlerinde sürgüne gönderilse de mektuplaşarak Nermin'le iletişimi koparmamıştır. "*Onunla öyle büyük bir dostluk var ki aramızda... Benim için çok önemli Halit. O beni yıkarsa ayakta durmam güçleşir sanırım.*" (Erbil,51). Halit, Nermin'in güvenini hiç boşa çıkarmayıp hep onun yanında olmaktadır. Nermin, Halit'in varlığından destek almaktadır; çevresine karşı yabancılık çekerken Halit içtenlikli ilişkileriyle onu ayakta tutan bir güç olmuştur. Halit'in burjuvalardan uzak dur "üzerler seni, anlayamazlar benim tek bir kızımı" sözleri Nermin'e güç vermiş ve ona sorunlarıyla baş etmesinde dayanıklılık kazandırmıştır. Kaçma planı yapacak kadar Halit'e güvenmektedir. Halit onun için kendini ait hissetmediği, yabancı kaldığı evinden ve çevresinden bir kaçma seçeneğidir. Nermin tekdüze hayatından kaçmak istediği için bu düşünceye sıkıca sarılmaktadır. Halit ile kaçma planı annesinin Halit'ten gelen mektubu okuması üzerine başarısız olmuş, Halit ile arkadaşlıkları yabancılaşmadan da ileri giderek tamamen yok olmuştur. Bu durumdan sonra kurguda Halit'ten bir daha hiç söz edilmemektedir.

ii. Haluk

Nermin'in yakınlık kurduğu bir diğer erkek figür ise Haluk'tur. Nermin Halit sürgündeyken tanıştığı Haluk ile buluşup onunla zaman geçirmektedir. Onunla edebiyat üzerinde sohbet etmektedirler ve Haluk ona okuması için içinde yasak yayınlardan oluşan kitaplarla dolu bir çanta vermiştir. Zaman içinde sohbetleri derinlik kazanmıştır fakat kısa bir

süre sonra Haluk tutuklanmıştır. Nermin, bu olumsuz koşullara karşın onun peşini bırakmamış ziyaretine de gitmiştir. Haluk Nermin'den, Ömer Ağabeyine giderek "*Beyaz karga yem istiyormuş*" gibi bir parolayı iletmesini istemiş, Nermin de bu görevi büyük bir istekle yerine getirmiştir. Bu gizem dolu işi yerine getirmek Nermin'e heyecan vermiştir "*Ne heyecanlı geçti bugün. İşte ben her günüm böyle geçsin istiyorum.*"(Erbil,35). Yerine getirdiği bu istek ileride Nermin'in kendisini karakolda bulmasına ve orada tokat yemesine mal'olsa da Nermin bu dostluktan vazgeçmiştir. "*Kim olurlarsa olsunlar. Bana doğru geleni yapacağım... Bizden öncekilere, ablalarımıza benzememek için her şeyi göze alacağım.*"(Erbil,37). Nermin'in dostluklarında böylesine sadakat göstermesi onun mutluluğunu ev dışında ve başka ilişkilerde aradığının bir göstergesidir. Haluk; romanda Nermin'in tekdüze yaşamına inat, aykırı ve heyecan dolu bir hayatı temsil etmektedir. Bu nedenle Nermin bu hayata özenmekte ve bu hayatın bir parçası olmak istemektedir. Bununla birlikte onun hayallerinde yaşattığı ve uygulamada da ortaya koyduğu arkadaşlığa karşı gösterdiği sadakat, zaman zaman ona hak ettiği biçimde dönmemiştir. Nermin, Haluk için güçlü bir dostluk beslese de o, hapisten çıkınca Nermin'e önceki içtenliği göstermemiştir. "*Ama Haluk'un davranışlarındaki güvensizlik dokundu bana... Ardından bakakaldım.*"(Erbil,59) Davranışları Nermin'in mertlik ve güvenilirlik ilkesine uymamaktadır. Bu durum Nermin'in Haluk'a duyduğu güveni yitirmesine neden olmuştur. Yabancılaşma bu durumda da gözlemlenmektedir.

iii. Haydar

Romanda Haydar'a sadece bir yerde rastlanılmaktadır. Nermin'in Lambo'da iki ozanla tartışırken onu dışarı çıkarmış, sakinleşmesi için Baylan'da bir şeyler içmeyi teklif etmiştir. Nermin bunun üzerine "*Onun en iyi dostum olduğunu anladım*"(Erbil,80) diyerek yaşadığı koşullardan kaçma planını Haydar'a açmıştır. İnsanlara kolay güvenmeyen yapısıyla Nermin'in sırrını Haydar ile paylaşması dostluk arayışı içinde olduğunun bir göstergesidir. Bu durum, onun yalnızlığının, bunun uzantısı olarak da çevresine yabancılığının belirtisidir. "*En iyi dostum*" dediği Haydar'ın kurguda sadece bir kere geçmesi, Nermin'in ilişkilerinde bir belirsizlik olduğunu göstermektedir.

Nermin, duygularını baskılamış, bunun yerine somut aklı yerleştirmiş bir figürdür. Karşı cinsle ilişkileri incelendiğinde onun hiç kimseye âşık olmadığı, kimseye karşı güçlü bir sevgi hissetmediği gözlemlenmektedir. Nermin gibi biri için bir erkekle samimi olmak, kendini ona adanmak onun yaşam algısına uymamaktadır çünkü Nermin özgürlüğüne düşkündür. Özgürlüğü için bekaret tabusunu yıkmak istemektedir. Başkaldırı ve başarı olarak gördüğü bu duruma ulaşabilirse ailesine, ailesinin de topluma karşı bağı çözülecek Nermin genel

düzensizden çıkıp özgürlüğüne kavuşacaktır. Erkek figürlerden sadece Halit, Nermin için çok değerli görülmektedir çünkü Halit Nermin'i çok istediği özgürlüğüne kavuşturacak bir şans niteliği taşımaktadır. Halit, Nermin'e destek olarak onu evdeki baskılarından kurtarmakta, tekdüze yaşamına heyecan katıp ona kaçmayı önermektedir. Bu nedenle Nermin Halit'e çok güvenmekte, bu güvene tutunup çok az tanımasına rağmen onunla birlikte kaçmayı kabul etmektedir. Halit'in yerinde Haluk olsaydı bile Nermin kaçmayı yine isteyecektir. Çünkü yeni bir yaşam kurma hayali Nermin için çok önemlidir, ona bu olanağı sağlayacak her erkek figürü Nermin için çok değerli bulmuştur. Annesinin Halit'in mektubunu okuması ve kaçacağını öğrenmesi onun kaçma planı suya düşürmüştür, evdeki hayattan kurtulabilmesi için Nermin'e sadece Bedri ile kuracağı birliktelik seçeneği kalmıştır.

4)Bedri

Romanın "Kız" bölümünde Bedri okurlara Meral'in abisi ve Nermin ile evlenmek isteyen biri olarak tanıtılmaktadır. Buna rağmen Nermin, Bedri'ye karşı güçlü bir duygu beslememektedir. "*Hoşlanmıyorum ondan...*" (Erbil,48). Nermin, Bedri'nin duygularından emin olmak için Ayten ile ona oyun oynamışlar; Bedri, bu oyunda Ayten'in cazibeli davranışlarına kanmış, Nermin için en önemli ölçüt olan güven testini geçememiştir. Daha da ötesi bu durum Nermin'i hayal kırıklığına uğratmıştır. "*Çocukluk arkadaşım benim Bedri, Sen tut 10 yıldır benimle uğraş, sonra bir başkasına tutul.*" (Erbil,55). Nermin'e göre Bedri zarı kaybetmesinde araç olacak güçlü bir aday niteliği taşımaktadır. "... *Ama elbette bu sınavı kazanması gözümde yükseltir onu. Belki de bizim zar parçasını ona armağan ederim. Bu iş için biçilmiş kaftan aslında.*" (Erbil,48). Bu arada Nermin, Bedri'nin kız kardeşinin bekâretini alan bir suçlu olduğunu öğrenmiş bulunmaktadır. Romanda Nermin, bu konunun ahlak dışılığı ve toplum tarafından kabul edilemezliği hakkında hiçbir yorum yapmamıştır. Nermin'in kaçma planı başarısızlıkla sonuçlanınca Bedri, Nermin için Haluk ve Halit gibi bir kurtuluş olarak görünmektedir. Yaşamı ile ilgili değerlendirme yaparken Meral, Nermin'e Bedri ile evlenmesini önermektedir. Meral'e göre Bedri ile evlenerek evden uzaklaşacak, biraz evli kaldıktan sonra boşanıp istediği yere, isterse de Halit'in yanına gidebilecektir. Bedri de Nermin'le evlenmeyi istemektedir. Romanın kız bölümünün sonunda evlilik hazırlıkları başlamış, "Kadın" bölümünde ise Bedri, okurların karşısına Nermin'in eşi "Bay Bedri" olarak çıkmaktadır. Romanın "Kız" bölümünde yaşananlar Nermin'in düşündüğü biçimde gelişmemiş, Nermin bu evliliği bitirip Halit'in yanına gitmemiştir.

Kadın bölümü diğer bölümlerden farklı olarak üçüncü kişi ağzından anlatılmıştır ve Nermin'in evliliğini (beklediğinin dışında gelişen koşullar nedeniyle) bitirmesi sonrası gelişen durumların anlatıldığı bölümdür. Nermin'in başından geçenlerin bir özeti niteliği taşımaktadır. Nermin anlatının şimdiki zamanında kayak tatilindedir. Geri dönüş tekniği kullanılarak evliliği ve yaşadıkları anlatılmaktadır, fakat yine Nermin'in duygu ve düşünceleri ön planda yansıtılmaktadır. On yıllık İşçi Partisi üyesi olarak tanıtılan Bayan Nermin işini çok ciddiye almakta ve partisinin halka inme çabalarına destek için büyük çaba sarf etmektedir. Bu çaba çok önemlidir çünkü Nermin, üniversite yıllarından beri insanların geri kalmış sıradan bir hayat yaşamalarına karşı çıkmaktadır. Bu çabaların başında eşi Bedri Bey'i ikna edip evi şehir merkezinden uzakta Taşlıtarla'ya taşınması gelmektedir. Bir yandan da evini taşırken yıllardır onun *"en masum davranışlarına bile bir kulp takan o çürük yürekli, o yarısı yaratılmış yarısı yaratılmamış burjuvalardır"* olarak tanımladığı çevresinden uzaklaştığı için mutluluk duymaktadır. Yabancılaştığı bir ortamdan farklı bir ortama geçmek onu rahatlatmaktadır fakat gittiği yerde yaşayan halkla da istediği yakınlaşmayı sağlayamamıştır. Nermin bu gerçeği fark edememiş, duygusallığını işletip halkla kaynaşmaya çalışmıştır. Nermin bunda da başarılı olamamıştır çünkü başarmaya çalıştığı durum için uzun zaman gerekmektedir. Bunun için çok geç kalınmıştır. Nermin, bu seçeneğini yaşarken kendini kenar mahalle halkını sevmeye zorlamıştır. *"Bir yığın insanın hepsini birden severim demek sahtekârlık gibi geliyor bana"* dese bile daha sonra insanları sevmek zorunda olduğunu düşünmektedir. Romanda *"İnsanları sevmek zorundayım ben."* sözleri büyük harflerle yazılmaktadır. Bu cümlenin teknik olarak farklı yazılması Nermin'in ciddiyetini göstermektedir, fakat yıllarca halktan uzak yaşayan biri için halkı sevmek çok yapay bir görev olmuştur. Bu süreç Nermin'in yabancılaşmasını daha da arttırmaktadır. Romanın en son sayfasında Nermin'in, aynanın karşısına geçip kendisine *"İnsanları seviyor musun acaba sen?"* sorusunu yöneltmesi bu yabancılaşmanın göstergesidir. Kenar mahalle halkı kurgunun ilerleyen bölümlerinde Nermin ile Bedri'nin arasına giren bir unsur olmuştur.

Romanda Nermin ve Bedri'nin ilişkilerinin sevgiye dayanmadığı gözlenmektedir. Bedri, üniversite yıllarından beri cinsel hayata ve cazibeli kadınlara düşkündür. Öte yandan Nermin cinsel hayata sadece bekâretini kaybetmesine yarayacak bir durum olarak yaklaşmakta ve baskıladığı için kocasına karşı hiçbir tensel arzu hissetmemektedir. Nermin erkeklere karşı yoğun duygular beslemediği gibi cinsel hayat da ilgisini çekmemekte ve hatta cinsellik onu öğrendirmektedir. Cinsel hayata karşı ilgisiz olduğu halde bekâretini kaybetmeyi istemesi bir çelişki gibi görünmektedir. Fakat Nermin, annesinin onu hapsetmeye çalıştığı tekdüze hayattan ancak bekâretini kaybetmesiyle beraber kurtulabilecektir. Nermin cinsel hayata çok

yabancıdır, bu nedenle evliliklerinin ilk günlerinde Bedri'yi yanına yaklaştırmamış, cinsel ilişkilerinden de rahatsızlık duymuştur. "*Islanan eteklerini bir yanından öğrenerek tutup tutup yıkıyordu Bayan Nermin.*"(Erbil, 251) Evlilik, yabancılaşan Nermin'in kendini aramasını sağlamıştır. Nermin, genç kızlıktan kadınlığa geçmiş fakat kadınlıkta da beklediklerini bulamamıştır. "*O bir haksızlığa karşı çıkmak istemişti, evine, toplumuna yapılması gerekenin ne olduğunu göstermek istemişti, bir yol açıcı olmak istemişti ama hesabının bir yerlerinde bir yanlışlık vardı, bunu çıkarmaya çalışıyordu.*"(Erbil,251) Nermin'in hesapsız planlarının temelinde kendisini duyuramaması yatmaktadır. Nermin gençlik yıllarından beri hep var olduğu düzene karşı gelmiş, tek başına ortaya koyduğu eylemleriyle yerleşik kalıpları yıkmaya çalışmaktadır. Bu nedenlerle topluluğun içinde hep yabancı kalmış, kimseyle gerçek anlamda yakın bir ilişki kuramamıştır. Düşünceleri ve kendini arayışı nedeniyle Bedri'ye de yaklaşamamıştır. Çünkü Bedri ile tartışıp konuşsa da konuşma bittikten sonra Bedri yine tensel arzuları peşinde olmuştur.

Bir gün yataktayken Nermin, Bedri'ye kardeşi Meral'le yaşadığı olayı bildiğini söylemiştir. Nermin ile Bedri bu paylaşım nedeniyle duygusal bakımdan birbirlerine ilk defa bu kadar yakınlaşmışlardır. Bu yakınlaşmayla Nermin, Bedri'ye ilk defa alıcı gözüyle bakmış, Bedri de ağlayıp Nermin'e "*sen bir meleksin.*" sözüyle ona hayranlığını belirtmiş; bu duygusallığın uzantısı olarak da Nermin bekâretini kaybetmiştir. "*Bu iş de bitti diye sevindi.*"(Erbil,252) Nermin uzun bir süre sonra sıklıklanlığını ve utangaçlığını kaybedip Bedri'ye yakınlaşmıştır. Nermin'in beklemediği biçimde gelişen duygusal gelişimi tekrar negellenmiş, bu kez de aralarına Nermin'in çalıştığı partinin halka inme işi girmiştir. Önce evlerini Taşlıtarla'ya taşıyıp, sonra da tüm hayatını bu işe odaklayınca Nermin ve Bedri'nin ilişkilerinde büyük çatlaklar oluşmuştur çünkü Nermin'in yarattığı yeni yaşam Bedri'ye uymamıştır. Eve misafire gelen parti çalışanları, halka inme hakkında yapılan uzun tartışmalar ve düşünülen fikir ayrılıkları ister istemez evliliklerine de zarar vermiştir. Gezmeye, eğlenmeye, cinsel hayata düşkün olan Bedri bu ciddi hayatı kaldıramamıştır. Evlilikleri ilk zamanlarındaki yabancılık noktasına geri dönmüştür. Evliliklerinin bitmesi Nermin'i derinden yaralamış, onu yeni bir yabancılaşmaya itmiştir. Evlilikten uzaklaşmaya çalıştıkça Nermin işine daha çok sarılmış fakat şehre yabancı olan insanlarla da gereken iletişimi gerçekleştiremediği için yalnız kalmıştır. Zamanla durumun farkına varmış, bunun acısını yüreğinde duyumsamıştır. "*Yoksa ben, anamın dediğince ne kiliseye, ne camiye yarayan biri miyim? Ben yoksa, boşu boşuna başını sivri kayalara vuran, her vuruşta onulmaz yaralar alan..., durmadan yeni yaralar arayan, ... emeği eline verilmiş biri miyim ben yoksa?*"(Erbil,253)

Nermin'in hayatındaki derin değişimler ve yabancılığının farkına varışı, kayak tatilinde gözlemlenmektedir. Nermin, bu süreçte hayatı gözden geçirmekte, çelişkilerini masaya yatırmaktadır. İlk olarak babasıyla tartışmalarına yer vermiş; babasına ait olduğu sınıfın gerektirdiği biçimde beslenmesi için et yemeği yapmadığını hatırlamış, bu gerçeklikle kendisinin lüks bir tatile çıkması arasındaki çelişkiyi düşünmüştür. Geriye dönüş tekniği ile yazılan "Kadın" bölümünde kayak tatilinde olan Nermin'in evlilikten sonra Mösyö Debray isimli bir psikologdan yardım aldığı ve daha sonra Joseph adlı biriyle birlikte olduğu anlatılmaktadır. Nermin o zamana kadar hep dimdik durup hiçbir erkeğe karşı güçlü duygular beslemeyip hedefleri doğrultusunda hayatını sürdürmüşken Joseph'e "*Beni bırakma, ne olur beni bırakma*" diye yalvarmaktadır. Nermin ilk defa birisinden kendisinin yanında kalmasını istemektedir. Bu durum genç Nermin'in hiçbir erkeğe yaklaşmayan tavrıyla, Bedri'yle geç gelişen ilişki durumu zıtlık oluşturmaktadır. Öte yandan kayak tatili sırasında Nermin bir otel çalışanı ile onun hayatı hakkında konuşmaktadır. Nermin aylık beş yüz lira ile ev geçindirmeye ve çocuğunu okutmaya çalışan görevliye beş yüz liralık kazağını göstermekte ve ona beş yüz lirayla ayın çıkarılmayacağını, çocuğunu okutamayacağını söylemektedir. Yine gençken gösteriştense uzak burjuvalardan nefret eden Nermin'in bir kazağa beş yüz lira vermiş olması onun hayatındaki yabancılaşmayı göstermektedir. Kazağı yere atıp üstünden geçmesi kazağa vermediği değeri, içinde gösteriştense uzak Nermin'in hala yaşayan varlığını göstermektedir. Yabancılaşan Nermin'in içine düştüğü boşluk, benimsediği ve savunduğu eşitlik düşüncesine uymayan davranışları bu bölümde kesin sonuçlarla ortaya konmaktadır. Nermin'in kendine yabancılaşmasının en belirgin örneği otel çalışanının ona sorduğu soruya verdiği yanıtıdır. "*Abla bizim oğlan okuyamaz mı yani?*" sorusuna "*Bakarsın okur, Allah yazdıysa inşallah*"(Erbil,262) yanıtını vermesi onun yabancılaşarak geldiği yeri kanıtlamaktadır çünkü Nermin ilk kez Allah'ın adını anmakta, yıllarca ailesiyle yaşadığı inatçı tavrının sonuçsuzluğunu ortaya koymaktadır.

5) Sonuç

Leyla Erbil'in, "Tuhaf Bir Kadın" adlı romanın odak figürü Nermin, kurgunun başında düşüncelerine sıkı sıkıya bağlı, gözü kara üniversite öğrencisi bir "kız"; ilerleyen zamanlarda iş hayatına atılan, evlenip boşanan bir "kadın" olarak çıkmıştır. Başta ailesiyle derin çatışmalar yaşayan Nermin, gördüğü keskin ölçütler karşısında kendini daima yabancı hissetmiştir. Bu yabancılık, onu bulunduğu yerden uzaklaştırmış, koşullarını kendi yarattığı bir dünyaya yöneltmiştir. Odak figür en çok aile içi ilişkilerinde ve çevresine karşı verdiği yeni bir yaşam kurma mücadelesinde tek başına hareket etmiştir. Bu tez çalışmasında odak figür Nermin'in

kendini yabancı hissettiği yaşamdan kurtulabilmek için, ailesi dışındaki kız ve erkek arkadaşlarıyla yaşadığı ilişkiler, değerlendirilmiştir. Odak figürün yaşamında farklı derinliklerde yer alan bu ilişkiler, onu daha büyük mücadelelere sürüklemiştir. Mücadelesinde, beğenmediği ve kurtulmak istediği düzenin unsurlarını kullanmıştır. Kaçmayı başaramadığı için Bedri'yle düzenin istediği biçimde yaptığı evliliği kullanması bu gerçekliği ortaya koymuştur. Yüzeysel bildiği ya da bildiğini düşündüğü kenar mahalle kültürünü yaşamaya kalkması odak figürün yine evlilik kurumu içinde attığı adımlardandır. Farklılığı, düzen dışı davranmayı, bu yolla gerçekleştireceği kurtuluşu takıntı haline getiren odak figür Nermin, bunun için yaşamını ortaya koymuştur. Kendine göre geçici olduğunu düşündüğü evliliğini yaşarken ötelediği cinselliği de hesaplamadığı biçimde yaşamış, çok katlı bir yabancılaşmaya tanık olmuştur. Okuduğu kitaplardan hareketle ve bir siyasi duruş olarak sahip olduğu işçi sınıfının varlığı için fedakârlık yapmış, bunun sonucunda da hayal kırıklığı yaşamıştır. Yabancılığı, yaşadıkları her noktada katlanarak onu kendinden uzaklaştırmıştır. Böylece Yaşamın çelişkilerle dolu, kesin tanımlanamaz bir süreç olduğunu anlamıştır.

Bu tez çalışması, sistemlerin bireyi doğal biçimde kendine yabancılaştırdığı gerçeğinin de ötesinde, odak figür Nermin gibi insanların özgür davranmak için çıkış aramalarının boşunallığını, bu yaklaşımın insana daha büyük ayrılıklar olarak döndüğünü göstermiştir. Bu yapıtta olduğu gibi kendi bilinciyle düzeni reddeden insan, verdiği mücadele sürecinde önce yalnızlaşıp sonra da kendine yabancılaşmakta, "Tuhaf" bir insana dönmektedir.

Sözcük Sayısı: 3951

Kaynakça

ERBİL, Leyla. Tuhaf Bir Kadın. 6.basım. İstanbul: Okuyan Us Yayınları, Ekim 2005